

Spis rozdziałów i podanie treści.

CZĘŚĆ I.

Dzieje mieszkań ludowych w Polsce.

WSTĘP.

	Str.
Prace o chacie polskiej. Karłowicz Jan, Władysław Matlakowski	1
Stanisław Witkiewicz a sprawa zajęcia się społeczeństwa sztuką ludową . . .	2
Dawniejsze lekceważenie kultury narodowej w sztuce. Sprawa badania chaty polskiej u Niemców i u nas	3
Znaczenie nauki o chacie dla poznania dziejów sztuki kultury narodowej . . .	4
Czem jest praca niniejsza	5

ROZDZIAŁ I.

«O Metodzie».

Co wpływa na kształt domu. Twierdzenie Riehla. Warunki otoczenia fizycznego i wytwórczości w swoim wpływie na formę mieszkania	6
Przykład na stepowcach Kirgizach. Znaczenie konia i trzód u nich. Tkanina i wełna jako wątek w sztuce stepowców	7
Pokrewność form zdobniczych silniejsza niż pokrewność brzmień	8
Próba wytlómaczenia tego zjawiska. Przedmiot w sztuce wyrażony. Samodzielne powstawanie tych samych zjawisk w kulturze ogólnie ludzkiej na roz- maitych miejscach	9
Zawistość warunków wytwórczości ludzkiej, a więc sztuki od przyrody. Wpływ tworzywa, w którym się forma wyrabia na nią samą	10
Tło życiowe u stepowców-koczowników. Tło życiowe u ludów osiadłych wśród bagien na palach żyjących. Kultura koszowa-ziemiankowa. Gospodarstwo leśne i jego wpływ na kulturę. Kamień i cegła jako tworzywo mate- ryjalnej kultury	11
Powtarzanie się pokrewnych form kulturalnych. Określenie zasady postępu . .	11
Warunki zmian w społeczeństwach. Znaczenie przeżytej przeszłości dla później- szych warstw w kulturze. Heglowskie «aufgehoben»	12
Poprawka do twierdzenia Riehla	12

ROZDZIAŁ II.

Europa przedhistoryczna.

	Str.
Historia fizyczna Europy. Dyluwium i epoka lodowa. Zjawienie się człowieka czwartorzędowego. Człowiek trzeciorzędowy «ujść rzecznych»	13
Jaskiniowiec europejski. Grota naturalna, potem sztuczna, jako jego mieszkanie. Kamień łupany jako narzędzie. Wyparcie jaskiniowca przez człowieka neolitycznych czasów. Rozbiór sztuki jaskiniowca	14
Wpływ myślistwa jako tła gospodarczego na formy w sztuce jaskiniowców. Usunięcie się lodowców. Próba wytlómaczenia istnienia epoki lodowej przez braci Sarasinów	15
Ustąpienie lodowców i zapanowanie tundry półstepowej w Europie. Ustąpienie człowieka z jaskiń i częściowe przenoszenie się na pale i bagna. Zjawienie się plecionki koszonej z wikliny i wynalazek garncarstwa . . .	16
Mnogość palowych mieszkań, odkrytych naprzód przez Meyera. Opis palowych mieszkań. Metal używany na narzędzie ówczesnych czasów. Miedź . .	18
Sprawa zjawienia się żelaza. Okres brązowy i żelazny. Warstwy hallsztacka i lateńska	18
Zjawienie się rolnictwa po raz pierwszy u chłopów palowych. Kształt mieszkań palowców	19
Technika giętego drutu. Mieszkania palowo-nasypowe (Terramare) w północnych Włoszech	19
Opis mieszkań palowych po za granicami Europy. Wpływ palowych okresów na cywilizację	20
Rasowość ludów palowych. Ludność przedaryjska w Europie. Baskowie. Plemiona indogermańskie długogłowe i krótkogłowe stepowe. Aryanizacja Europy	21
Pochodzenie Słowian. Zmieszanie długogłowców z krótkogłowcami, kultury palowej z namiotowo-stepową. Przedmiot kliniczny badań — lud polski .	22
Genealogia rozwojowa mieszkań w Europie	23 i 24
Czas trwania okresów w kulturze europejskiej	24

ROZDZIAŁ III.

Myśliwy. — Jaskiniowiec europejski.

Warstwa kultury jaskiniowca europejskiego. Sprawa pnia wspólnego aryjskiego dla ludów europejskich	25
Tubylczość Aryów. Napływowy żywioł krótkogłowców. Możliwość istnienia śladów językowych. Barwa języka i jej wytlómaczenie	26
Znaczenie wymowy. Rozbiór zabytków materialnej kultury. Trwałość istnienia podobnych zabytków	27
Rozbiór kultury i warunków życia jaskiniowców-myśliwców epoki lodowej. Myślistwo jako najdawniejsze tło gospodarcze	27
Zimno zmusza do wyszukania jaskiń na mieszkanie. Znaczenie jaskiń w epoce lodowej	28
Francja jako ognisko kultury jaskiniowej w Europie. Kość i róg jako najstarsze narzędzie i tło zdobnicze	29
Zjawienie się krzemienia. Okres przejściowy między rogiem, kością a krzemie-	

	Str.
niem, jako narzędziem i bronią. Sztuka wyrobienia łupanych siekier krzemiennych za pomocą pałeczki rogowej w okresie paleolitycznym . . .	30
Krzemień wobec krzemienia jako narzędzie w epoce neolitycznej. Dawna współzależność kości i krzemienia w epoce lodowej	30
Przedmiot rysunku wykładnikiem życiowym danego ludu. Zwierzę łowne przedmiotem sztuki u myśliwców jaskiniowców. Świat łowiecki ówczesny . .	31
Źródło sprawności rysunkowej u myśliwców. Groty naturalne i sztuczne . . .	32
Jaskinie sztucznie drążone rozmaitego kształtu w «Hassan kēf». Groty jaskinie w Azji i Afryce	33 i 34
Jaskinia-mieszkanie sztuczne w Szwecji. Ślad językowy krzemienia jako młota. Konieczność rozbioru warstwy jaskiniowej dla zrozumienia budownictwa kamiennego Egiptu, Fenicji, Assyrii, Grecji i Rzymu	35 i 36

ROZDZIAŁ IV.

Namietowiec Stepowy.

Stanowisko językoznawców i antropologów w sprawie pochodzenia Aryów-Europejów	37
Gdzie jest ojczyzna Aryów? Stepowa przeszłość w Europie	41
Klan obrazowy wyrazów do życia stepowego się odnoszących. Prawidłó pochodzenia dźwięków wyrazowych na pokrewne obrazem pojęcia	41 i 42
Tkanina jako zasadniczy obrazowy i brzmieniowy wątek stepowców. Motac i namiot jako źródło wielu pochodnych pojęć i wyrazów . . 44, 45 i dalsze	
Pojęcie ruchu i zmiany, odbite w wyrazach stepowców. Metal stepowców. Śmiertelność w czasie zimy	51
Ognisko z gnoju suszonego	52
Szycie skóry ścięgnami i dalsze pochodne obrazowo pojęcia i wyrazy, odnoszące się do części namiotu i jego budowy	53, 54 i 55
Sposób pozostawiania zmarłych na stepie u namietowców	56
Koń, gonić, ogon, gnój, niecić ogień, jako ogniwa materialnego łańcucha pojęć u stepowców	57 i 58
Cześć ognia i ogniska domowego	59, 60 i 61
Przeciwieństwo światła i ciemności, zimna i ciepła w mitologii Aryów — Światłowod i Czernoboh u Słowian; Bóstwo życia i śmierci	62 i 63
Cześć konia u Stepowców	64 i 65
Koń w zdobnictwie Aryów-Europejów	66 i 67
Koń jako znamię dostojności koneziów w Słowiańszczyźnie. Odbicie nazwy konia	69
Przydzielanie warstw kulturalnych w dziejach cywilizacji. Ślady namietowych budowli w Indjach i Europie	70 i 71
Hymn Atharweddy. Znaczenie urn domkowych	72
Porównanie ich z namiotami	74, 75 i 76
Sprawa kolistości mieszkań i budowli gospodarczych	77, 78 i 79
Powrotne fale w dziejach cywilizacji w związku z najściem okrągłych form budowlanych do Europy środkowej w wiekach średnich	79 i 80
Znaczenie kolistości jako symbolu władzy i piękności	81

Położenie środkowe ogniska w namiocie	Str. 82
Ognisko w chatach litewskich, na Huculszczyźnie i w świątyniach norwe- skich	83, 84, 85, 86 i 87
Namiot-kosz u Kozaków	87
Ślad istnienia namiotu w drzewie wyrażonego u Huculów. Pierwotność kultury huculskiej. Koliba huculska	88, 89, 90, 91 i 92
Ule okrągłe na Long Island	92
Przemiana okrągłości na prostokąt	93
Czem jest ornament u ludu	94
Słońce w zdobieniu u ludu polskiego	95, 96 i 97
Słoneczko i koło u wozu jako jednoznacznik symbolistyczny	97
Słastyka	98
Baby sięgające od Turanu po Kalisz jako słupy przydrożne Aryów	99 i 100
Zjednoczenie słońca, wozu i konia w mytach i zdobnictwie	100 i 101
Sparogi	102
Plecionkowość i wyszywkowość ornamentyki stepowej	104, 105 i 106
Traktowanie wyszywkowe roślin w ornamentyce na Podhalu	107
Pismo wiciowo-węzłowe	108 i 109
Dostojność jego w dawności	110
Kolebka Aryów. Przewodnictwo wodzów przez drogi wodne. Ślady językowe i w mytach się znajdujące	111
Przejście do palowców	112

ROZDZIAŁ V.

Palowcy w dziejach kultury Europy i Polski.

Przejście od namiotowych mieszkań do osad nabagiennie palowych. Bagna jako układ fizyczny dawnej Europy	113
Sprawozdania o istnieniu mieszkań palowych	114
Wpływ budownictwa palowego na współczesną chatę niemiecką dolinową	115 i 116
Ślady palowej kultury w Italii, a szczególnie w Rzymie	116, 117 i 118
Słownictwo łacińskie, należące do klanu obrazowego kultury palowej	118, 119 i 120
Jakiem było budownictwo drewniane u Rzymian?	120
Budownictwo palowe źródłem wynalezienia konstrukcyi murowanej łukowej u Rzymian	121 i 122
Żywotność względna budownictwa drewnianego u Germanów	122
Słownictwo germańskie należące do klanu obrazowego kultury palowej	122, 122 i 124
Ślady archiwalne i ludoznawcze mieszkań palowych w Niemczech	125
Rozbiór budownictwa drewnianego greckiego i słowiańskiego	126
Bagna w Grecyi. — Budowle palowe w Grecyi	127
Słownictwo greckie należące do klanu obrazowego wyrazów kultury palo- wej	127, 128, 129 i 130
Ślady kultury palowej w podaniach Helleńskich	130
Klan. Wielkość klanu wyrazowego Palowców w Słowiańszczyźnie. Budowle palowe u dawnych Daków i u dzisiejszych Rumunów	130 i 131
Budowle palowe w dorzeczu Dunaju i Sawy	131 i 132

	Str.
Słownictwo słowiańskie odniesione do k lanu obrazowego wyrazów kultury pa- lowej	132, 133, 134, 135, 136, 137 i 138
Ugrupowanie wyrazów należących do k ultury palowej w ten sposób, by dały przybliżony obraz ówczesnego życia codziennego	139 i 140
Wpływ nazwy palu, plosa i pałanki, j ako utworów życia na palach i bagnach na nazwy plemienne	140
Współzależność śladów językowych dawnych kultur od śladów starożytnych	141
Układ fizyczny Europy środkowej w o kresie polodowym	141, 142 i 143
Uwzględnienie źródeł historycznych	144
Obraz kraju Słowiańszczyzny północno zachodniej w dalszych czasach	145
Polesie współczesne jako obraz dawnej Polski	146
Układ poziomy Polski	146
Budowle palowe na ziemiach dawnej P olski	147
Odmienność budowli słowiańsko-polskich	148 i 149
Świadectwo Virchowa	145
Opis grodów i budowli palowych Słowiańszczyzny północno-zachodniej 152, 153, 154 155, 156, 157, 158, 259, 160 i 161	162
Moczary w Polsce Piastowej	162
Technika wojenna rycerstwa polskiego zdobywania grodów wśród bagien wznoszonych	163
Nowa teoria o powstaniu nazwy «Polaków i Polski» 162, 164, 165, 166, 167, 168 169 i 170	171 i 172
Stosunek do teorii najazdu prof. Piekosińskiego	171 i 172
Wpływ stosunków życiowo-gospodarczych na układ plemion	172, 173 i 174
Źródło powstania organizacji państwowych w ogóle, a organizacji państwa polskiego w szczególności	175
Opole jako organizacja terytoryalno-państwowa Polski z podboju wynika- jąca	177 i 178
Podobieństwo nazw i warunków życia Polaków i Połabian. Słownictwo pa- lowe odbite w nazwach osad dawnej Polski	180
Pochodzenie nazwy i początku Polski od zamku Plune wedle kroniki Bogu- fała	181
Początki organizacji państwowej polskiej	182
Osiedlenia palowe zachowane w nazwach o określonej charakterystyce układu fizycznego, zawarte w granicach terytorium dawnej Polski 183, 184, 185, 186, 187 i 188	188
Jaki jest totem, znak narodowo-plemienny Polaków?	188
Znaczenie znaków-symbolów plemiennie rodowych w ogóle	189 i 190
Rozbiór teorii prof. Piekosińskiego w tej mierze	190
Wartość wniosków opartych na podobieństwie znaków obrazowych 191, 192, 193, 194 194	194
Pismo obrazowe	194
«Pał» jako znak symboliczny dawnej Polski	194
Początkowe dzieje Piastowej Polski oświetlone ze stanowiska badań autora 196, 197 198, 199, 200	200, 201, 202
Resztki śladów palowych budowli w budownictwie współczesnem polskim 200, 201, 202	

ROZDZIAŁ VI.

Kosz Ziemianka.

	Str.
Wiklina i rokitnica jako tworzywo budownicze, następne po namiotach. Kosze mieszkalne	204, 205
Znaczenie koszu przy wynalazku garnków palowych	203
Właściwe rozumienie podziału na warstwie kulturalne	202
Zabytki językowe warstwy koszowo-ziemiankowej	204, 205, 206, 207
Nazwy plemienne odbite w koszu i ziemiance	208
Wspomnienia kosznic mieszkalnych	208, 209, 210
Ślady ziemianek	210
Kosz zaporozki	211
Zabytki techniki budowlanej koszowo-ziemiankowej u ludu	211, 212
Pokrycia chat w rozmaitych okresach	212
Kosz jako tworzywo budowlane na Podolu	213
Wpływ epoki koszowej na ornamentykę przedhistoryczną normańsko romańską. (Krywe, krywula). Gałęź uwęzłona symbolem władzy, znakiem porozumienia	214
Różnica między ornamentem koszowym-plecionkowym a wyszywkowym tkackim	215
Plecionka roślinna	215

ROZDZIAŁ VII.

Budownictwo leśne.

Rozszerzenie lasu w Europie	216
Charakterystyka Polski leśnej	217
Znaczenie drzewa jako tworzywa budowlanego. Różnica w układzie między sposobem budowania palowym a leśnym	218
Ryglówka niemiecka. Istnienie plemion słowiańskich, budujących się również na słup	218
Lechowie plemię leśno-rolnicze	219
Związek nazwy Polaków i Połabian z systemem budowania względnie pokrewność systemu budowania Polaków i Połabian z niemiecką ryglówką .	220
Wieńcówka, budowla na zamek, właściwością reszty plemion zachodnio słowiańskich. Porównanie chaty germańskiej z kolebą huculską	220
Złożenie chat niemieckich i polskich	222
Rzym, Germania buduje się w ryglówce, Grecja i Słowiańszczyzna na wieńcie	222
Chata grecka wedle Homera	223
Słownictwo odnoszące do klanu obrazowego wyrazów gospodarki leśnej	224, 225
	225, 226, 226 i 228,
Rozbiór układu słupowego niemieckiego ryglówki i polskiego (wiązanie w ząbce, na krzyż)	228 i 229
Drzewo szpilkowe i jego wpływ na rodzaj układu drzewnego w budownictwie	230
Znaczenie słupa w budownictwie niemieckim i polskim	230
Błąd w zapatrywaniach Henninga na chatę polską. Źródło powstania niemieckiej ryglówki i słowiańskiej wieńcówki wedle innych wybitnych uczonych niemieckich	231 i 232
Co rozstrzyga o wzajemnej zależności ustrojów budowlanych	233

	Str.
Sądy podróżników niemieckich po Polsce o sposobie ludowym budowania . .	233
Znaczenie drzewa jako tworzywa budowlanego w Polsce	234
Zanik leśnej gospodarki w XVI wieku na Wołyniu	236 i 237
Związek składu chaty z bogactwem lasów	237
Świadek Herodota o budownictwie drewnianem słowiańskim	238
Rozbiór budowli typu słowiańsko-lechickiego	238
Koliba huculska i rumuńska jako typ przejściowy między budownictwem namio- towem a leśnem	239
Przejście od budownictwa palowego do leśnego	239
«Kładźba» chaty naszej	240
Słownictwo budownicze polskie	240
Okragłaki z kory odarte pierwszym tworzywem w budownictwie leśnem. Roz- wój wiązania wieńcowego	251
Sąd o budownictwie drewnianem prof. Maryana Sokołowskiego	252
Wiązanie na wieńcówkę w rozmaitych okolicach dawnej Rzeczypospolitej	243 i 244
System rysiów podokapowych jak następstwo z użycia wieńcówki	244 i 242
Co mówił o chacie polskiej Józef Ignacy Kraszewski	245, 247, 248, 249 i 250
Zdanie budownictwa Podczaszyńskiego o chacie polskiej	251
Gołębiowski «Domy i Dwory»	251 i 252
Sąd ś. p. prof. Łuszczkiewicza	252
Podział prof. Karłowicza w odniesieniu do chaty polskiej	253
Prawidło kolejnego przekształcania się mieszkań	253
Przypomnienie genealogii rozwojowej mieszkań	254
Chata jednoizbowa bez przyzby i z przyzbą	254 i 255
Chata z izbą, przyzbą i komorą trójdziałową	259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267 i 268
Przyzba podcieniowa w Polsce	269, 270, 271
Wpływ chaty trójdziałowej na budownictwo świątyni greckich, romańskich i po- morsko-polskich	272 i 273
Święte drzewo w kuldzie europejskim i polskim	274
Przejście świętego drzewa do symbolicznego zdobnictwa	274, 275, 276, 277, 278 i 279
Kultura przedchrześcijańska w Polsce	280
Jak wyglądała Kontyna starostwiana na Pomorzu i w Polsce	281, 282, 283, 284 i 285
Powstanie podstrzesza w świątyniach	286
Zdobienie przedchrześcijańskie	287
Wyobrażenie kłoców świętych	288
Dalszy rozwój chaty mazowieckiej trójdziałowej w Polsce	290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298 i 299
Chata zagrodowa w swoich przejawach	300, 301, 302, 303, 304, 305 i 306
Powstanie chaty zagrodowej	307 i 308
Odmiany chaty zagrodowej	309, 310 i 311
Odpowiednik niemiecki polskiej chaty zagrodowej	312
Brama jako wejście do zagrody	313, 314 i 316
Łańcuch rozwojowy budowli należących do typu leśnego	315 i 316
Dachy	317
Sprawa odrodzenia sztuki z motywów ludowych	317, 318, 319, 320, 321 i 322

Sprawa stylu ludowego polskiego	Str. 323
Wpływ niemiecki na urządzenie wewnętrzne naszej chaty	325
Zdobienie roślinne w sztuce ludowej polskiej	324 i 325
Drzewo jako tworzywo w budownictwie wiejskim i półwiejskim klas wyższych	325
Przechodzenie form z jednego materiału w drugi	326
Sprawa odtworzenia w kamieniu, cegle i wyprawie stylu ludowego polskiego	226
Zakończenie	326 i 327

ROZDZIAŁ VIII.

Budownictwo ludowe rolnicze i współczesne.

Przejście od leśnego do rolniczego budownictwa	328 i 329
Właściwości budownictwa rolniczego	330 i 331
Rozkład dawnej kultury ludowej pod wpływem towarowego systemu gospo- darczego	332
Odrodzenie kultury ludowej w klasach wyższych	333
Zapłodnienie formami ludowymi twórczości narodowej w sztuce	334

CZEŚĆ II.

Zabytki sztuki ludowej w Polsce.

ROZDZIAŁ I.

Dwory i dworki szlacheckie.

Mieszkania ludowe źródłem budownictwa i sztuki klas wyższych	337
Błędy w ocenianiu budownictwa szlacheckiego	337
Ścisły związek między dworami drewnianymi szlacheckimi a chatą włościańską	337, 338, 339 i 340
Dwór szlachecki zróżniczkowaną chatą chłopską	340
Świadectwo Gołębiowskiego	341
Sąd Władysława Łuszczkiewicza o dworach modrzewiowych	342, 343, 344 i 346
Mylność jego sądu	346, 347 i 348
Brak dworów XV i XV stulecia. Dwory XVI i XVII wieku. Znamienne cechy w rozkładzie i w sylwecie dworu szlacheckiego	350
Wygląd dworu nieobronnego szlacheckiego z XV i XVI wieku	350
Chaty włościańskie na Podhalu skurczonym obrazem dworów szlacheckich XV wieku	350 i 351
Stanisław Witkiewicz, jako odnowiciel dworu szlacheckiego XV stulecia w swoich projektowanych domach zakopiańskich	352
Bóznice Litwy i Białej Rusi, jako surogat dworów szlacheckich XVI wieku	352
Co mówi o charakterze dachów dworów polskich Górnicki	353

ROZDZIAŁ II.

Dwory obronne i zamki.

Ogólny układ zamków w środkowej Europie	354
Charakterystyka zamków niemieckich. Zamek południowo-niemiecki i Krzyżacki	355

	Str.
Grody zamkowe polsko-ruskie	355 i 356
Zamki drewniane polskie i rosyjskie	356
Opisy zamków ziemi wołyńsko-podolskiej z XVI w.	359, 357, 358, 359, 360 i 361
Zamek Kalinowskiego na Ukrainie z XVII wieku	362
Podcienia i alkerze obronne w budynku zamkowym wedle umowy o budowę zamku kórnickiego z r. 1426. Wniosek ogólny. Odtworzenie polskiego zamku	364

ROZDZIAŁ III.

Kościół, cerkwie, dzwonnice, kaplice, krzyże przydrożne i nagrobki.

Wielka ilość kościołów pozostałych z dawnych czasów	365
Śląsk, Księstwo Poznańskie, Prusy zachodnie i wschodnie, Królestwo Polskie, Litwa i Białoruś pod względem zachowanych kościołów i cerkwi	365
Resztki kościołów drewnianych w Wielkim Księstwie Poznańskim	369
Na Kaszubach i Mazowszu pruskiem	370
Rozprawa o kościołach i cerkwiach drewnianych prof. Maryana Sokołowskiego	372, 375, 376, 377, 378
Sądy innych autorów o tym przedmiocie	378 i 379
Teorya Dietrichsona o pochodzeniu kościołów drewnianych norweskich, a dane Seesselberga	380 i 381
Źródło sztuki ciesielskiej	382
Kościół polskie i cerkwie rusińskie. Ich dawność i pochodzenie	382 i 383
Charakterystyka kościołów	384
Wpływ murowania na układ kościołów drewnianych	386
Różnica istotna między kościołami drewnianymi norweskimi a polskimi	386
Cerkwie wschodnio galicyjskie	388
Rzekomy bizantyzm cerkiewny na Rusi	389, 390 i 391
Układ poziomy i widok zewnętrzny cerkwi	392, 395 i 397
Zdobniczość i konstrukcja drzewna cerkwi wspólna budowlom na zachodzie kraju	399
Cerkwie jako typ starszy	402
Co przynosi metoda wyłączania stosowana do cerkwi	403
Dzwonnice jako szczątek dawnych wież obronnych	403, 407, 408, 409, 410, 414, 415 i 416
Układ ich wewnętrzny i jego znaczenie	416
Różnica w układzie między wieżami huculskimi, a dzwonicami na dołach. Dzwonnice na dołach jako konstrukcja wojenna dawnych Polaków. Wpływ murowania na cerkwie i kościoły	417, 418 i 419
Konieczność szczegółowego badania tych zabytków	423
Niszczenie cerkwi	423
Szkice ś. p. prof. Zacharyasiewicza odnoszące się do tego przedmiotu. Kaplice, krzyże i nagrobki drewniane	423

ROZDZIAŁ IV.

Bóżnice drewniane i meczety.

Bóżnice na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej	424, 425, 426, 429 i 430
Rys poziomy i charakter wewnętrzny bóżnic	430, 431 i 432

Pozorność odmienności bóżnic od innych budowli polskich	433 i	Str. 434
Dawniejsze zespolenie bóżnic z resztą domów małopiatieczkowych. Odrzucenie hipotezy M. Bersohna		436
Cechy zewnętrzne bóżnic drewnianych		436
Podobieństwo bóżnic z dawnymi dworami szlacheckimi drewnianymi		436
Bóżnice galicyjskie		438
Bóżnice nie należą do «sztuki żydowskiej». Cechy zasadnicze bóżnic wiążące je z innymi budowlami ludowymi polskimi		438
Motywy zdobień w bóżnicach	440 i	441
Rozmieszczenie terytoryalne bóżnic drewnianych		443
Monografia M. Bersohna		443
Meczetny na Litwie		443

ROZDZIAŁ V.

Ratusze.

Ratusze polskie. Brak pomników tego rodzaju w dzisiejszych czasach. Ratusz goniądzki bezwieżowy. Zestawienie ratusza z domem podcieniowym. Brak ratusza wieżowego, Zachował się podobny ratusz w żelaznym Brodzie w Czechach. Sprawa odworzenia ratusza wieżowego polskiego	444 i	445
---	-------	-----

ROZDZIAŁ VI.

Domy podcieniowe i dworki podmiejskie.

Domy drewniane i podcieniowe, dawna cecha naszych miasteczek. Przeniesienie ich w murowanie. Czy układ ich jest rodzinnego pochodzenia? Domy podcieniowe pochodne chaty mazowieckiej	448—	457
Powstanie krytych krążganków podcieniowych		458
Wschodnie pochodzenie podcieni	458 i	459
Kupiecko-gospodarczy charakter domów podcieniowych. Wygląd domów podcieniowych	460. 461 i	462
Związek domów podcieniowych z formami polskiego renesansu		462
Dachy złożone polskie	463 i	464
Domy małe miasteczkowe	465 i	466

ROZDZIAŁ VII.

Budynki gospodarcze.

Ważność budynków gospodarczych dla dziejów mieszkań	467 i	468
Starożytność nazw odnoszących się do budynków gospodarczych. Mosty i jazy		477

ROZDZIAŁ VIII.

Zewnątrz i wewnątrz.

Zewnątrz chaty. Bramki	478
Zagroda	480
Szczyty dachów	482
Śparogi i pazdury. Dachy. Mansard polski	483
Grzebień gontowy na kalenicy. Strzecha	484

	Str.
Okapy gotyckie i renesansowe. Okna. Błony w oknach	485
Ramy i oprawy okienne	486
Obramienia okienne	490
Odrzwia	490 i 491
Dźwirza	492, 493 i 495
Wnętrze	499
Powała i sosręb	499 i 500
Powała naśladowująca sklepienie. Wycinanki, nalepianki i malowania	500

ROZDZIAŁ IX.

Sprzętarstwo.

Początki sprzętarstwa. Pochodzenie obce zydła, szlabana i skrzyni	501
Krzesło, stół i łóżko	508, 509, 510 i 512
Łyżniki. Ornament malowany na skrzyniach i łóżkach	515
Znaczenie lokalnych różnic	519

ZAKOŃCZENIE.

Koniec pracy. Próba tymczasowa. Tymczasowy porządek w zagadnieniu. Nie- tknięcie wielu działów. Obszar niespełnionej jeszcze roboty. Pożytek sztuki ludowej	520
---	-----